

פרוטוקול מס' 128
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
מיום ו' כ"ו חשון תשל"ו 31.10.75 שעה 19.00

נכחו:

חברי הועדה: י. ארידור - היו"ר
י. בארי
א. גיבלבר
א. ורדיגר
ד. זכין
א. יריב
ב. מואב
ב.צ.קשת

מוזמנים:
א. ניר - נציב בתי-הסדר
גב' פניז'ל - נציבות בתי-הסדר
שביט - נציבות בתי-הסדר
ד"ר סילפן - נציבות בתי-הסדר
מ.פוגלמן
א.תורג'מן

מזכיר הועדה: י. ברזני

רשמה: א. גושמן

- סדר היום: (1) דיווח ועדת-המשנה בענין הקמת עיר בחולות ראשון-לציון
בראשות ח"כ י. בארי
(2) המשך דיון על דיווח ועדת-המשנה לענין בתי-הסדר
ומסקנות הועדה על הצלס"ה של ח"כ י. בארי ונ. אליעד
על המצב בבתי-הסדר

היו"ר י. ארידור: אני פותח את הישיבה.

1. דרי"ח ועדת המשנה בענין הקמת עיר בחולות ראשון לציון

היו"ר י. ארידור: נתבקשתי ע"י חברי ועדת-המשנה, שהוקמה לבדוק את הביצוע של המלצות ועדת הפנים בענין ראשון לציון, להעלות לסדר היום באופן דחוף את הממצאים שלה בנושא זה.

ב.צ.קסת: אני רוצה להגיד לכם, שלפעמים מפליא אותי איזה דבר; אני עומד בראש ועדות-משנה כמה שנים. עוד לא קרה שאמסור הצהרות ברדיו לפני שאני מוסר דוח בוועדת הפנים. גם אחרי זה אינני מוסר. האם אני צריך לשמוע את ההתרשמות שלכם ברדיו? בשביל מה אני בא לוועדת הפנים? אינני זוכר מי מסר את זה. מה הרדיפה הזאת אחרי הרדיו?

אני מבקש שמטעם ועדת הפנים ימסור הודעות רק היו"ר שלה. אין מוסד ששמו ועדת משנה כלפי חוץ. יש ועדת משנה כלפי פנים. אם תופשים את מישהו בשטח, שיגיד איזה מלה - זה דבר אחר. אני שמעתי מחבר ועדת-המשנה, שהביע את התלמררותו על כך שלא מתבצעות החלטות ועדת הפנים. על זה יכולה להחליט ועדת הפנים רק אחרי דוח.

היו"ר י. ארידור: אבקש את יו"ר ועדת המשנה, ח"כ י. בארי, בשמע את דוח ועדת-המשנה.

י. בארי: נוכח ידיעות שבאו לידיעת הוועדה, שהממשלה למעשה מתעלמת ממסקנות הוועדה - גם ממסקנות הרוב בוועדה, ובודאי ממסקנות המיעוט - באשר לבניית העיר החדשה בחולות ראשון לציון, מונתה לפני שבועיים ועדת-משנה, וועדת המשנה ראתה לנכון לבקר במקום. הוטל עליה, בין השאר, לבסוע למקום. אנחנו יצאנו למקום, והשתתף בביקור זה מזכיר הוועדה ומנכ"ל חברת ערים אריאל אריאל. זאת החברה אשר בונה את הישוב על קרקע של המדינה, החברה היא בידי משרד השיכון ומשרד החקלאות באמצעות מינהל מקרקעי ישראל.

במקום, ראינו שמישרים שטח. כמובן, למראה עינים לא ניתן לעמוד על הקפו, אבל בהסברים שקבלנו על רקע מפות שהוצבו לפנינו, נאמר שמדובר הפעם בשכונה אחת, ועקב הביקורת אשר נמתכה ע"י ועדת הפנים ובציבור, 900 יחידות בלבד, מהן 450 בניה פרטית, 450 בניה ציבורית, עם הוראה השנה לא לבנות כלל במסגרת הבניה הציבורית.

עד כאן ההסבר. הוא תאם לפחות את עמדת הרוב של ועדת הפנים. אבל, מתוך ההסברים ומתוך המפה, עלו עובדות נוספות, שאינן עולות בקנה אחד עם בניה תמימה של שכונה אחת בלבד, אלא: א. מסתבר שעיריית ראשון לציון מבקשת להקצות לה שטח להקמת מבנים חדשים למשרדיה. ב. מוקם במקום מרכז מסחרי, וההצעה היא להרחיק את המרכז המסחרי מהשכונה הספציפית, שאותה עומדים לבנות.

מה שראינו בשטח זה יישור ולא יותר. אבל, הואיל והובחה בפנינו מפה, ע"י המנהל, עם הסברים די גלויים, עם סימון בצבע מיוחד של השטח שדורשת עיריית ראשון לציון להקמת מבנים למשרדים + השטח שיועד למרכז המסחרי, הרי אלה עובדות שאינן מתיישרות עם הקמת שכונה בת 900 יחידות דיור.

הואיל ומערכת כבישים מקיפה את השטח הגדול - 4,000 דונם - והואיל ומערכת כבישים פנימית מסומנת שם, ומערכת ציבורית להורקת הביוב, ואולי עוד עובדות המצביעות על כך שאין כוונה להסתפק בשכונה אחת, מה עוד שכאשר שר השיכון נשאל באחת ישיבות ועדת הפנים אם מתכננים שכונה אחת בלבד, משום מה יש להשקיע 40 מליון תשתית? תשובתו היתה שצריך לראות את הבעיה בהיקפה הכולל.

מבחינה פרקטית, זאת עיר בת 80,000 איש,

בראשון-לציון.

בקשר לדברי ח"כ קשת, ברצוני לאמר: הפעם, פנו אמצעי התקשורת אלינו ולא אנו אליהם. אינני יודע מי מסר לאמצעי התקשורת על הביקור. (ב. מואב: אני מסרתי). פנו וביקשו לדעת מה ראינו במקום ומסרנו מה שמסרנו, ח"כ גיבלבר ואני, ואמרנו שאנו מוסרים דווח מפורט בוועדה.

א. גיבלבר:

בשטח נאמר לנו שמכינים 850 יחידות דיור לשכונה של 2,700 יחידות דיור. אני שואל שאלה ראשונה את שר השיכון. שר השיכון אמר לנו שמה שבונים בחולות ראשון-לציון, בונים בשביל ראשון לציון. יש לה זכות בתכנית הכללית של דיור בכל הארץ. במשך שבע השנים הבאות צריכות להבנות בראשון-לציון 2,700 יחידות. מתברר, שמתכננים את כל 2,700 היחידות בחולות ראש"צ, וכאשר יבנו שם יחידות נוספות בצורה זו או אחרת בכוונים שונים של העיר הזאת. זה מטיל ספק, האם הכוונה היא רק לבנות שיכון בשביל העיר ראש"צ או איזה דבר גדול מעבר לתכנית שהותוותה ואשר שאלנו את שר השיכון בכנסת על כך.

ב. מחוץ ל-385 דונם, אשר נאמר לנו שמישרים

עכשו, מישרים שטח נוסף, ונכנס גורם חדש שלא ידענו עליו: הנהלת העיר בראש"צ דורשת להעביר את משכנה לחולות האלה. זה דבר חדש. הדבר נראה לנו תמוה, שבמצב האידאלי הזה, שאנו נמצאים בו, עוברים ומעבירים. האם כל כך צפוף בראש"צ?

יש שם מרכז מסחרי, שהוא יהיה לכל הדרום. זה

כולל גם כן 300 דונם, ז"א 385 + 300 ז"א מישידים כבר שטח של אלף דונם. מכינים שם כבישים על כל התכנית של 8 השכונות, והנימוק הוא, שהיות וצריך להביא את הביוב אל אגני דחימצון - גם של ראש"צ וגם של השכונות האלה - במקום שיהיה כביש צריך להעביר את הצינור. לכן, מתכננים את הדרכים של כל השכונות. הדבר הזה מטיל ספק אם זה משהו בשביל ראש"צ או עיר של 80,000 תושבים, אשר לה החלטנו להתנגד.

ועדת הפנים בקשה מועדת-המשנה הקודמת לבקר

בראש"צ ולראות מה התלונות והשמועות וכן התסיסה בקרב הציבור בענין זה. הענין קיים בציבור בצורה חריפה ומתקבלים מכתבים מרחובות, באר-שבע ומקומות אחרים בטענה שהנה הולכים לרכוז בצורה דרסטית ישוב גחול במקום לפזר אוכלוסייה. לכן, יו"ר ועדת הפנים, ח"כ י. תמיר, ביקש שתצא ועדה לבדוק את השמועות האלה.

לכן, ממילא ברור, שאמצעי התקשורת רדפו אחרינו

ושאלו מתי אנחנו מבקרים ואם כבר ביקרנו. מה שמסרנו להם, אלה בודאי לא מסקנות הועדה, ואמרנו מה כל אחד מאתנו התרשם.

ב. מואב:

אני חושב, שאין צורך לפתוח בהתנצלויות, לאור הדברים של ח"כ קשת. זה נושא שדנו בו בדיון עם מועצת העתונות. לח"כ קשת יש פילוסופיה שונה בענין הזה ולי יש פילוסופיה שונה. אני מכבד את הגישה של ח"כ קשת. אני רואה את תפקידי בצורה אחרת ופועל בדרכי במסגרת התקנון של הכנסת.

נדמה לי, שיש כאן חמש נקודות ההופכות את כל

הנושא. החלטת ועדת הפנים, שכבר היתה פשרה - לא הסכמתי לה, אלא היתי במיעוט האומר להפסיק ולשלול ולהקפיא את התכנית הזאת בכללה. חמש נקודות חדשות נתבררו לנו תוך כדי הביקור. אני חושב, שיש לשקול מחדש את כל הנושא של ראשון-לציון.

אין כל בניה ציבורית במקום. משרד השיכון איננו

עומד לבנות בניה ציבורית במקום. זה על קרקע של המדינה ב-97%.

יש אלפי יחידות דיור, שמשרד השיכון עומד לקנות מחברות שאינן מסוגלות למכור אותן. ברמת-אביב ג': יש הרבה מודעות המשתרעות על

חצי עמודים, בהן מודיע משרד השיכון להביא זוגות צעירים לרמת-אביב ג'. נאמר שם שגם אנשים שנרשמו למקומות אחרים, רשאים לבוא לרמת-אביב ג'. הנושא הזה של משיכת אוכלוסיה לאזור המרכז, הוא בניגוד לאינטרסים של המדינה ולהחלטות שנתקבלו בכנסת.

האזור המסחרי: אני חוזר ואומר שזה מופיע בתכנית המיתאר המאושרת. זה לא שהעיריה דורשת, אלא זה כבר מאושר ז"א עיריית ראשל"צ בונה את זה. התכנית היתה מאושרת תוך כדי דיוני הוועדה ומעולם לא הובא הדבר בפני הוועדה. אמרתי זאת בנוכחות אריאלי והוא אומר שהוא דיבר על חזון. אנחנו דברנו על מספר יחידות דיוור ולא על חזון. (ב.צ.קשת: על מרכז מסחרי כן דובר. התנגדנו, אבל דובר על כך.)

אינני יודע אם יש טעם לערוך עוד פעם דיון ולהסיק מסקנות בוועדה. עוד בתקופת הפגרה, לאחר שנתגלו הדברים בביקור הוועדה השבוע, אני הגשתי הצעה לסדר היום של הכנסת, לדון לפי סעיף 485, לדון מחדש במסקנות ועדת הפנים, ואז הכנסת תחליט אם יש להקפיא את הפרויקט הזה. שם תיפול ההחלטה.

בענין אמצעי התקשורת: אני מנצל כל הזדמנות, בכל מקום שאני נמצא, ועם מי שאני נפגש, להתריע בנושא חולות ראשל"צ. בזמנו פנינו באמצעות מלר"ז והגשנו התנגדות לתכנית המפורשת. מלר"ז תצא נגד התכנית. ראשי עיירות פיתוח יצאו נגד התכנית הזאת. אני אגייס כל מה שרק אפשר וגם את אמצעי התקשורת, נגד התכנית.

כאשר חברי-כנסת גיבלבר ובארי דברו ברדיו, הם אמרו את דעתם האישית. לוא אמרו את זה אחרת - היה מקום להערה של ח"כ קשת.

ב.צ.קשת: אני מחכה לסיכום שיציע היו"ר, כי אני חושב, שכלנו נוכל להתאחד על הסיכום, אבל אינני יכול לעבור על ההערות ששמעתי בקשר להערה שלי. כל מי שחושב, שצריך לנצל את כלי התקשורת להבעת דעותיו - זה ענינו. הוא יכול לעשות זאת כיד הכשרון והקשרים שיש לו. לא על זה דברתי. אני דברתי על כך, שאם ח"כ מואב העלה את בעיית שגב, אז כלי התקשורת היו בסדר כל זמן שהוא ניצל אותם כח"כ. אני חושב שיו"ר ועדת שגב לא צריך למסור דוח בכלי התקשורת, אלא בוועדה.

בהזדמנות אחרת, אני אבקש להעמיד את זה לדיון ונחליט אם חברי ועדת-משנה צריכים למסור דוח של ועדת-משנה שנשלחה לפתקיד מסויים, אם אני מבקר בבית-סתר מטעם ועדת-משנה, בעזה, האם אני צריך להביע את דעתי החיובית או השלילית או שאני צריך להגיד לאנשי התקשורת שזאת ועדת-משנה החיבת למסור דוח לוועדת הפנים. זאת דעתי וכך אני נוהג במשך שנים וכך צריכים לנהוג כל ועדות-משנה. אני מבקש, שבהזדמנות אחרת נחליט כיצד עלינו לנהוג, ואז אני אבקש שמי שיודע איך לעשות זאת, שיתן פרסום לכל פעולה וכל תזווה שלי כחבר ועדת-משנה... אבל אני מתנגד לזה.

א. יריב: אני חושב, שצריך להבדיל בין דעות שיש לחברי ועדה ופעילות שיש בקרב חברי ועדה ובשאים שונים, ובין דוח אשר צריכים להגיש לוועדה.

ב. מואב: אני מסכים, שאת הדוח צריך למסור בוועדה.

א. ורדיגר: לאחר ששמענו את דוח ועדת-המשנה וזה יובא לדיון אצלנו ונסיק מסקנות, אני מציע להזמין לפגישה נוספת בוועדה את שר השיכון.

היו"ר י. ארידור: לגבי הנושא העקרוני, שהעיר ח"כ קשת - יהיה דיון. אבל, אמרו לי שבשידור נאמר, שבנושא זה ידונו בוועדת הפנים ביום מסוים. פשוט לא נאמר לי שמיסר דוח ביום שלישי ולא נאמר לי שוועדת הפנים צריכה לרוון בנושא זה. אני לא רוצה,

שיוצר הרושם כאילו אני לא יודע מה נעשה בוועדת הפנים.

י. בארי :
אמרתי, כי נשאלתי. הראיון היה ביום שני
ואמרתי שבדעתנו למסור דוח ביום שלישי בבקר.

היו"ר י. ארידור :
כדאי שיו"ר ועדת הפנים ידע שברצונכם למסור
דוח ביום שלישי. לי זה נודע ביום שלישי בצהריים.

אני מציע, שעל יסוד החומר, שנמסר ע"י ועדת-
המשנה, אפנה לשר הפנים ושר השיכון כדי לקבל הסברים בכתב, והדברים
יובאו לידיעת חברי הוועדה.

י. בארי :
כדי לזרז את ההליכים, אני מציע להדגיש את
מדת הרצינות שהוועדה מיחסת לנושא. אני מציע
להזמין את שר השיכון לאחת הישיבות של הוועדה, ביום שלישי או ביום
שני ולאמר לו שברצוננו לדון, ונציג לו שאלות.

היו"ר י. ארידור :
אני רק מציע, שלפני ההזמנה יהיה לנו החומר
שהוא יגיש ועל סמך זה נדון ונציג את השאלות.

ב.צ. קשת :
אולי כדאי שתמסור לו את השאלות ויחד עם זה
יבוא לישיבה כשהדברים כבר בדוקים.

היו"ר י. ארידור :
גם שר הפנים וגם שר השיכון יוזמנו לישיבה
הקרובה האפשרית.

2. המשך דיון על דוח ועדת-המשנה לענין בתי-סהר ומסקנות הוועדה על הצלס'הי של ח"כ י. באר ונ. אליעד על המצב בתי-הסהר

היו"ר י. ארידור :
נציגי נציבות בתי-הסהר רצו להוסיף דברים
והסבר לשאלות שהוצגו כאן.

א. ניר :
אני מבקש את גב' פניז'ל, אשר מלבד אכ"א-פרט
בבתי-סהר היא חולשת על כל השטח האדמיניסטרטיבי
הקשור לבעיות האסירים, ולכן היא מתמצאת בנושא הצעירים והחילים.

גב' פניז'ל :
ח"כ קשת אמר, שכאשר ביקר בבית-סהר בבאר-שבע,
היתה לו הרגשה לא נעימה כשראה חילים בבית-סהר
יחד עם אסירים פליליים ובטחוניים.

בית-סהר באר-שבע מחולק לשני חלקים; החלק הגדול
לאנשי פח"ע - כ-700 איש - ואסירים יהודים 200-220 איש. אלה שני
אנפים נפרדים לגמרי.

כשנה או שנה וחצי אחרי מלחמת יום הכיפורים,
פנו אלינו מטעם צה"ל ובקשו מאד שנבוא לעזרתם, כי התחילו משפטים
בקשר לעריקה ובעיות שהיו בזמן המלחמה. הדבר מוגן ע"י החוק, כי בחוק
השיפוט הצבאי מצוין שוועדה מיוחדת מטעם הצבא יכולה להעביר חילים
מבתי-סהר צבאיים לאזרחיים.

לנו היה קשה: א. יש אצלנו צפיפות ואין לנו
מקום מיוחד עבור סוג אסירים זה של חילים שנשפטו ע"י בית דין צבאי
על עריקה ועבירות בצבא. מדובר רק על שפוטים משנה ומעלה. אלא עבירות
מרכבות.

ב. הענין המצפוני; איך בחורים כאלה, שקרה
להם מה שקרה בזמן המלחמה, ישבו עם אסירים פליליים.

שלטונות הצבא לקחו בחשבון את כל מה שאמרנו,
אבל מסתבר שצה"ל לא בנוי לתקופות מאסר כאלה והצפיפות במיתקנים
חקיינים קשים ביותר. מסתבר, שגם החילים העדיפו - עד היום איש מהם

לא הגיש תלונה. כמובן, קבלנו אז קבוצה יותר גדולה ונסינו לפתור להם את הבעיה, ועד כמה שזה יפגע פחות בבחורים, והחלט להעביר חלק לבאר-שבע, ועד כמה שזה ניתן - בתאים נפרדים מהאסירים הפליליים היהודיים. זאת הקבוצה הגדולה של 80 איש. הקבוצה השנייה, ליד מחנה מעשיהו.

האסירים האלה עסקו בעבודות אחרות מאשר אסירים פליליים, ובעיקר בהכנת רשתות הסוואה לצה"ל - דבר אשר אסירי פח"ע מתנגדים באופן הפגנתי לעשות - ובמעשיהו עסקו בעבודות שונות אחרות. היום, הקבוצה קטנה יותר, הם בערך 40 איש.

היום, איננו מקבלים קבוצות, אלא בודדים. קיימנו פגישה עם האחראים בצבא לנושא תזה ושוב עוררנו את הספקות שלנו, אם חילים צריכים להמצא בבתי-סתר אזרחיים, והעלינו את הבעיה, שאין לנו מקום אחר לאסירים בטחוניים ופליליים. הם הבינו, אבל התחננו שנמשיך, ולא היתה לנו ברירה אלא להמשיך בזה. אבל, בקשנו שיגיו בודדים ולא בקבוצות ואז אנו יכולים לחלק אותם לפי הכישורים והנתונים, על מנת שלא יהיה רושם שיש כאן בית-סתר צבאי בתוך בית-סתר אזרחי.

ח"כ נ. אליעד העיר לגבי הצעירים בתל-מונד. במיוחד הטרדה אותו הבעיה, שעל עבירות תנועה רגילות, נהיגה רשלנית ותוצאות קטלניות, יושבים הצעירים. אני ידעתי מה המצב אבל בדקתי במיוחד, ואין אף אסיר קטין בכלל תל-מונד היושב רק על עבירה כזאת. קדם כל, עד גיל 18 אין להם רשיון. אולי לקטנוע או אפנוע, אבל גם על עבירה כזאת לא נשלחו צעירים לבית-סתר. היה מקרה אחד או שניים בגיל 19-20 והם התקבלו בתל-מונד, ולפי בקשתם העברנו אותם למעשיהו. אלה מקרים בודדים, וזה כמעט לא קורה.

הצעירים נשלחים בדרך כלל, אם זה אפילו מאסר ראשון אבל אחרי הרשעות רבות, עברו בדרך כלל מבין או מאסר על תנאי. פרט למספר אסירים - 3-4 איש לפי בדיקה מהירה - שהם נשלחו ישירות וזה אחד על רצח, אנס ועבירות מאד קשות, אחד שלא היו לו עבירות קודמות, אבל צבר מספר עבירות על התפרצויות, ועל כלם נשפט בבית אחת. גל אלה הם מגיל 18 ומעלה. אנחנו מחזיקים אותם בתל-מונד, אבל יש מקרים שאנחנו מעבירים, אם בגלל הצפיפות ואם בגלל היותם מבוגרים בגילם בחיי הפשע ובהתנהגות התקפנית.

יש מקרים, שבגיל 19-20 הוצאנו מתל-מונד על מנת לאפשר לצעירים יותר לחיות חיים יותר שקטים.

א. ביר: אני מבקש, שהוועדה תשמע על הטיפול הפסיכיאטרי והסוציאלי, ויכל למסור על כך ד"ר סילפן.

ד"ר סילפן: לדבר על הבעיה הפסיכיאטרית בלבד, זה קשה. אנחנו לא עוסקים בפסיכיאטריה של הפסיכואנליזה כאשר הרופא נפגש בארבע עיניים עם הפצינט, אלא אנו ערים לתופעות שהן קיימות בחברות ובקבוצות וכן אצל הפרט.

אני מצטער שח"כ אליעד איננו פה, כי הוא השתמש לגבי כגירוי כאשר דיבר על עברייני התנועה. היתי רוצה להבהיר את זה.

אני חושב, שעבריינות זה לא אקט פלילי, אלא זו צורת חיים וצורת חשיבה. כאשר אדם אין לו סבלנות לחכות לאור ירוק, או אינו לוקח בחשבון את הפס הלבן, הוא נותן ביטוי לצורת חשיבתו בחיים - להגיע למקום בלי התחשבות בכלל בזולת.

סדר העדיפויות הוא כזה שלא תמיד הראיה לעתיד היא הראשונה בעדיפויות, אלא יש חיפוש של פתרונות מהיום למחר. כיון שאני נוסע בכבישים כבר כמה שנים, הגעתי למסקנה, שלאט לאט האוכלוסיה הנוהגת, או חלק מהם, הרחיבו את האגו שלהם. היום, גם הכביש כבר שייך לאגו של האדם; וזה יוצר התנגשויות רציניות בינם לבין הקהילה והחברה.

אני חושב, שאם אנחנו יכולים לדבר על פעילות שיקומית בכל המובנים ולא רק מבחינת השגת מקום עבודה, אלא, רהביליטציה נפשית, אלה הדברים שהיום מתגלים אצל האסירים בחיי היום-יום וניתן לטפל בזה.

שאלת הפסיכופטים בכלא שטה: פסיכופטיה זה מושג, שאיש אינו יודע מה זה. לכל אדם יש הגדרה שלו לגבי הפסיכופטיה, ויש ויכוח לאיזה מקום זה שייך. בשרות בתי-הסהר, חשבנו די הרבה מה לעשות עם האנשים הקיימים אצלנו יש ביניהם סטיות מנורמות חברתיות ונפשיות. נסינו ללמוד מהנסיון בעולם. היום, את הפסיכופטים, הפסיכיאטריה לא כל כך מקבלת, וגם דרכי ענישה רגילות לא מקובלות עליהם.

התעוררה שאלה כיון שלגביהם האמצעים הקונבנציונליים כגטן עבודה סוציאלית ופסיכיאטריה אינם עוזרים. יש מספר די גדול של אנשים בישראל, שאינם עונים לכל הצורות של טיפול שיגרתי ולגבי אלה אנו מנסים להפש צורות גישה חדשות, אבל זה כרוך בהרבה שינויים מחשבתניים וחיידושים מחשבתיים, שאנו בישראל לא הגענו לזה.

יש שיטות בארה"ב ובגרמניה, היכולות להיות דוגמא עבורנו, אבל זה לא הגיע עוד לדיון בכל פורום שהוא.

פר שביט : מיון האסירים שייך למחלקה שאני עומד בראשה, ואני

אתיחס לזה. מיון אסירים, פרושו לסווג את האסירים כלאחד בתחומי הנכון, לפי צרכי הנכונים ולפי היכולת של המסגרת. הפעולות הנעשות בקשר לזה, הן הרבה יותר מורכבות מכפי שזה נשמע.

אנחנו מנסים לפעול במינימום של שני שלבים. יש שלב שלישי, שהוא לא לכל אחד. השלב הראשון הוא מיון, כאשר אוספים לגבי האסיר את כל המידע הרלבנטי האפשרי, שיאפשר ליצור במי מדובר, מה הבעיות שלו ומה ההתייחסות האופטימלית לגביו כשהוא בבית-סהר. זה נעשה ע"י קבלת מידע מגורמי-חוץ, ע"י ראיון האסיר עצמו, ובעת הצורך בדיקות פסיכולוגיות ופסיכיאטריות בבית-הסהר.

הכרותו של האדם, עד כמה שאפשר טוב יותר, מאפשרת שני דברים: 1. להחליט באיזה מבתי-הסהר השונים טוב שהוא יהיה. 2. מה ההתייחסות הרצויה לגביו, כל עוד הוא במצא בבית-הסהר. אני משתמש במלה התייחסות ולא טיפול, כי טיפול זה מושג לא לגמרי ברור. אם אנו חושבים על טיפול במובן פסיכופטי, הרי אחוז האנשים המסוגלים להנות מכך, הוא קטן מאד. רוב האנשים שאנו מקבלים אינם כאלה.

ההתייחסות צריכה להיות כזאת, שמצבו בבית הסהר לא ירד מהמקום שהוא כבר הגיע אליו. צריכים להלחם נגד זה, וככל האפשר להעלות את יכולתו באותם תחומים שהוא חלש. לדוגמא: נשיאה באחריות. זאת חולשה. ההתייחסות השונות, הן ע"י טיפול יותר ממוקד וטן ע"י המסגרת עצמה, צריכות לקחת בחשבון את איכותו של האיש ואת יכולתו.

במיון מקבלים את האנשים החדשים ועושים את הפעולות האלה, שהן שלב ראשון. התחנה במחלקת מיון ממליצה על המקום הרצוי שבו ימצא האסיר, ומוסיפה לזה מלים אחדות על מהותו של האיש, ובקווים כלליים ההתייחסות והטיפול הנחוצים לו בהיותו בבית-הסהר, בתקווה שזה יביא לשיקומו. זה שלב ראשון.

שלב שני של התהליך, מתקיים בבית הסהר עצמו, לשם נשלח האסיר. בכל בית-סהר יש ועדת קבלה. ועדה זאת עוסקת במיון שני ומעסי בתוך בית-הסהר. היא אשר מחליטה איך לתרגם לשפת המעשה - עם המשאבים הקיימים בבית-הסהר - איפה יעבוד האיש, מה הוא יוכל ללמוד בבית-הסהר, איפה הוא יגור ומה ההתייחסות הטיפולית ביותר ממוקדת שהוא יעבור בבית-הסהר.

יש עוד שלב שלישי, אבל הוא קיים רק לפי הצורך ולא

לכלם.

מטעמים בטחוניים ומטעמים אדמיניסטרטיביים, ולפעמים הומניטריים, החלט להעביר אסיר מבית-סהר אחד למשנהו, כדי לענות על צרכים מיוחדים העולים מדי פעם בפעם לגבי אסירים מסוימים או קבוצות אסירים.

בכל בית-סהר קיים צוות של עובדים סוציאליים, והם אשר מפעילים את הקווים הכלליים אשר עליהם דובר בוועדת המיון, והם עוקבים אחרי האסיר בבית הסהר ומנסים לנצל את כל המשאבים של בית-הסהר כדי לקדם את סיכוייו של האסיר להשתקם לאחר שחרורו.

הכוונה שלנו והתכנית של תחנת המיון היא לעבור שינויים. המקום הנוכחי הוא צר, אבל אני שמח שהולכת זמוקמת תחנת מיון חדשה ושם תהיה אפשרות לבצע פעולות נוספות ואחרות, שלדעתי הן לא פחות רלבנטיות למיון אסירים והטיפול הנובע מכך. כבר התחלנו בפעולות מסוימות. הכוונה היא שההתייחסות הכוללת לגבי האסיר צריכה לקחת בחשבון את אישיותו כאשר גם תנאי האחזקה והמשטר המופעל לגביו הוא שונה לפי אישיותו ולפי יכולתו.

אתן כמה דוגמאות: דברנו על פסיכופטים. יש אי-בהירות בעולם מה זה בדיוק פסיכופטים. אבל, אנחנו יודעים שיש סוגים מסוגים שונים. יש פסיכופט חלוש, לא-יוצלח, שאינו מסוגל ללחוץ את מלחמת הקיום שלו והוא מסתבך בצורה גוברת והולכת, לאו דוקא בעבירות רציניות, אבל רבות ללא ספור. זה סוג אחד, שלגביו כל ההתייחסות של בית-הסהר צריכה להיות מסוג כזה שיעלה את יכולתו להשיג את הקרקע מהמכשולים בדרכו או שיהיו קטנים יותר, בתקווה שיוכל לצאת ממעגל ההתנהגות הזאת שלו.

יש סוג שני של פסיכופטים ואלה הפסיכופטים האגרסיביים המסוכנים מאד. ההתייחסות של המשטר לגביהם צריך להיות לגמרי אחר. זה כולל התייחסות לעבירות משמעת בבית-הסהר. הפסיכופט החלוש והלא-יוצלח, כשאנו עובד כפי שהוא צריך לעבוד, הפתרון יהיה לגמרי אחר מאשר לגבי האגרסיבי המנסה להשתלט על הסביבה שלו בתוך בית-הסהר, כמו שעשה מחוץ לבית-הסהר, במקום שהאסיר בבית-הסהר תשתלט עליו. כמובן, ההתייחסות מתבקשת מהאבחנה הנבדלת הזאת.

התחלנו כבר בתחנת המיון לנסות לבנות כלים פסיכולוגיים קלים להפעלה, שיוכלו להבדיל בין קבוצות של אסירים שלגביהם המשטר צריך להיות שונה במהותו. בבוא העת אני מקווה, שבתוך בתי-הסהר יהיו אגפים שונים או מחלקות שונות, שבהם המשטר יהיה שונה בכל אחד מהם וההתייחסות והטיפול יהיו לפי האבחנה הנבדלת הזאת.

בכל בתי-הסהר יש צוות של עובדים סוציאליים. כמובן זה, אנו חלוצים בעולם הזה. בישראל הכניסו עובדים סוציאליים לבתי-סהר הרבה יותר מוקדם מאשר בארצות נאורות כמו אנגליה וארה"ב. אצלנו זה קיים כבר עשרים שנה בבתי-הסהר. אין זה אומר שהמצב מספק. כלנו בדעה, שמספר העובדים הסוציאליים אינו מספיק. אבל, הגשנו הצעות לשנות את התקציב הבא ולהעלות את מספר העובדים הסוציאליים. אנחנו מקווים שלפחות בחלק זה יהיה איזה סידור.

יש לנו שיטה יחסית חדשה, הנקראת עבודת שיקום. התחלנו בזה במעשיהו, ע"י מעשיהו. לא היתה כל סבה מיוחדת שהתחלנו בזה דוקא שם. זה היה יכול להיות בכל מקום אחר. הכוונה היא, שלקראת שחרור האסיר, יוכל לצאת מדי יום לעבוד בעבודה שתקדם את הסיכויים לשיקומו לאחר השחרור. הנסיון הזה נמשך כבר שנתיים במעשיהו, והתחלנו בצורה צנועה בנזה-תרצה. אנחנו עומדים להתחיל בזה בימים הקרובים בבית-סהר לצעירים בתל-מונד. צעד אחרי צעד נלמד מהנסיון.

יש בעיה קשה מאד, והיא, שהטיפול באסיר המשוחרר לאחר צאתו מבית-סהר, אינו מספק במדה שאנו שואפים לה. ידוע בכל העולם, שכאשר אנשים יוצאים מבית-סהר, אחוז מהם חוזר לעבירות; 20% בערך חוזרים תוך חדשים, כ-20% חוזרים תוך ארבעה חדשים, וכ-20% חוזרים תוך ששה חדשים. ז"א, תוך חצי שנה ראשונה כ-60% מהמשוחררים חוזרים.

יש להסיק מסקנות מתופעה זאת. דוקא בתקופה הראשונה של צאת האסיר מבית-הסהר, יש ללוות אותו ולסלק את המכשולים, ולעזור לו להתגבר על הקשיים, ובמיוחד כשאדם חוזר עם תו מסויים, יש ללוותו באותה תקופה.

האגודה לשיקום האסיר, זו קבוצה של אנשים ישרים הפועלים שלא על מנת לקבל שכר. הם עושים את עבודתם אבל אינם מסוגלים לעסוק לכל האסירים הזקוקים לסוג כזה של עזרה. לכן, חושבני שאותו אחוז של אסירים החוזרים, אפשר היה למנוע לוא היה כח אדם מספיק. אין זו רק שאלה של נזק ציבורי, אלא יש פה גם שאלה כספית, כי אחזקת אסיר עולה 2,000-3,000 ל"י לחדש, תלוי באיזה בית-סוהר הוא נמצא, אם אפשר היה לחסוך את זה, לוא רק לחדש-חדשיים לגבי כמה מן האסירים המשותתרים, החסכון היה עצום למדינה.

ב.3.קשת : אני מצטער לאמר לך ד"ר סילפן, שלא זאת אני קווייתי לשמוע ממך. אני מודה לך על ההרצאה. אנחנו מתייחסים למצב בתי-הסוהר. אתה לא ספרת לנו שום דבר מה נעשה בבתי-סוהר בשטח הפסיכיאטרי, מה עוד שקראת שמישהו לא שבע-רצון מהטיפול הפסיכיאטרי בבתי-סוהר. זה לא סיפרת לנו מתי ראש השרות הפסיכיאטרי מבקר בבתי-סוהר, והאם הוא בכלל מבקש. לא סיפרת לנו אם יש פסיכיאטר נוסף לך. לא סיפרת לנו מה ענין של בית-חולים מיוחד לחולי-נפש הנמצא תחת פיקוח שלך.

אנחנו היום איננו דנים ואיננו מתאימים לדון על דרכי הטיפול הנכון בפסכיאטריה. גם בהרצאתך הקצרה היו שתי מלים שלא הבנתי אותן. השתמשת במלים המתאימות לפורום המתמצא יותר בזה.

השאלה היא איך פועל השרות הפסיכיאטרי בתוך בתי הכלא עם אלפי אסירים. על זה לא שמענו מלה.

כשאני דברתי, אמרתי שאינני מוסמך לקבוע, ואמרתי: הרשו לי לקרוא לאנשים אלה פסיכופטים. אתם יכולים לקרוא להם בכל שם אחר בעולם. שמעתי שיש ויכוח בעולם המדע על ההגדרה. השאלה היא לא ההגדרה, אלא מה עושה השרות הפסיכיאטרי עם אותם אנשים הנמצאים בכלא שטה או לפי דברי עובדת סוציאלית בבאר-שבע שגם יש כאלה.

בכלא שטה, עם כל חסר ההבנה שלי, נתקלתי במספר גדול של אנשים כאלה שאני קורא להם פסיכופטים. השאלה מה אתה עושה למענם? האם יש לך כח לטפל בכל אותם אנשי חולי-רוח או חולי-נפש או נגועים במשהו שאינם מתפקדים כרגיל. זה הרוצח הלא רגיל, או גנב החוזר כל 3-5 שנים לבית-סוהר, וכשאנו מבקרים שם הוא חותך את עצמו לכבודנו. השאלה איך מטפלים באנשים כאלה. על זה, לדעתי, היית צריך לענות.

מר שביט צמר שאינו שבע-רצון ממספר העובדים הסוציאליים אותי מטריד דבר אחד: מי צודק, העובדים הסוציאליים של כלא שטה או העובדת הסוציאלית של כלא באר-שבע. היא אומרת שיש תוצאות ואלה אומרים שאין תוצאות. אם בית כלא שטה מצטיין במיוחד בחומר שלו, אני מבין. אבל, אם לא - אז השאלה מי צודק. ההרגשה שלי שיש יותר אמת בדברי אנשי שטה. זה קשור לענין השיקום וטב עשה מר שביט שקישר את שני הדברים.

אני אבקש את מר נייר להפגיש את ועדת המשנה עם שתי הדרועות, הרפואי והסוציאלי, של בתי-הסוהר.

הערה קטנה לגבי פניז'ל; אני לא הצטערתי שראיתי את החילים בכלא באר-שבע, אלא זה שראיתי אותם בבית-כלא. הצטערתי שמספר כזה של בחורים, במקום לתפקד בצבא, יושבים בבית-סוהר בהאשמות כבדות מאד. הם יושבים בגלל עריקה מכוונת, שבחלקם בזמק העריקה ביצעו פשע חמור.

א. גיבלבר:

מדוע יש תופעה שהפושע מתחזק במקצועו בתוך בתי-הסהר? תפקידו של בית הסהר לבודד את האיש הזה מהחברה ולהשפיע על האסיר בשיטת שכר ועונש וכן ע"י אמצעים נוספים של שיפול פסיכיאטרי, סוציאלי ואחר, כדי שלא יחזור לחברה כשהוא מזיק יותר. אנו עדים לתופעה, בעיקר לגבי אנשים צעירים, שכאשר הוא נכנס לשנה-שנתיים בגלל פשע, הוא יוצא כאיש פשע גדול יותר. זו שאלה המטרידה אותי. ז"א בית הסהר לא מקטין את התופעה אלא מגדיל אותה. השאלה היא אם יש מחשבה בשטח זה או אולי התופעה היא כזאת שאי אפשר להשתלט עליה?

י. בארי:

שאלתי היא לד"ר סילפן, בהנחה שהפשע נובע מדחפים מסוימים, ויש בתי-סהר שבהם שהות הפסיכיאטריה מנסה לרפא את הדחפים הנפשיים האלה כדי שהעברין בצאתו מבית-הסהר יבוא לדרך הישר. האם בכך שרות פסיכיאטרי בבתי-סהר מטפל גם אצלנו?

ד. זכין:

לא שמעתי דבר על מערכת של תחנות איבחון. לא שמעתי שיש משהו צמוד כזה לכל בית-סהר או באפן מרכזי. האם אסיר עובר מבחן ואיבחון כל שהוא, או לא, או רק ע"י הסימפטומים המתגלים תוך כדי שהיה בבית-סהר? האם יש לכם מערכת? התרשמתי, שלא. זה שלב ראשוני בכל מערכת כזאת.

א. ניר:

צודק יו"ר ועדת המשנה - כלא שטה הוא מיוחד במינו וההתרשמות שלך במקום שבעית לחלוטין. המצב הוא כזה, שבשטה מרוכזים הרצדיביסטים, הכבדים והקשים. בזמנו בקטנו ממסרד הבריאות להקדיש תשומת-לב מיוחדת לכלא שטה, כי הוא גם רחוק ממרכז לבריאות הנפש ברמלה. הובטחה לנו עזרה ע"י מחוז הצפון, אבל זה לא נעשה מסיבת תקציביות, רכב וכו'. אבל, האמת היא ששאה זקוקה להרבה יותר שיפול במערכת נפשית ממסר כל בית-סהר אחר.

ח"כ גיבלבר, על פשע קטן לא נכנסים לבית-סהר לשנה. בודאי לא צעירים. הם באים אלינו - הצעירים - מאד "מבוסלים". חברי ועדת-המשנה ראו שהאוכלוסיה שם היא אוכלוסיה המנותקת משרשינו. הם מנותקים. אם הוא נפגש עם אחרים המלמדים אותו עוד טריקים, אז הוא לומד. אבל, הוא לא נהיה פושע יותר גדול בגלל זה שהוא נמצא בבית-סהר, אלא הוא פשוט גדול יותר ומתבגר והוא נהיה יותר אליים, אם הוא בכלל אליים.

ח"כ זכין, איבחון קיים היום רק בתל-מונד. עם הקמת המבנה החדש שיהיה שם תהיה תחנת מיון ולתחנה הזאת יוצמד מכשיר לאיבחון, וזה אומר בתי-מלאכה קטנים וכו', כל זה יהיה בידי ועדת המיון והיא תוכל כתוצאה מזה לקבוע דברים שונים. זה יקום כפי שזה נחוץ, אני מקווה, ובסוף השנה הבאה יהיה מוכן לגמרי.

גב' פניז'ל:

נשאלה כאן השאלה מה ניתן לעשות כדי להפחית את ההשפעה השלילית על עבריינים שאינם מקצועיים ממש. קדם כל, יש כמה בעיות שאנו נתקלים בהן חושבים ומתלבטים ולא יכולים למצוא פתרון, כי זה אינו קשור רק לבית-הסהר; בעית הברקומנים, למשל. יש חוק לטיפול גמילה בנכקומנים. לפני 2-3 שנים התחילו לעבוד לפי החוק וזה לא מוצא את פתרונו. אני מבינה, שלמסרד הבריאות יש בעיות ואין מטות וגם מתלבטים אם החוק הזה עונה על דרישות הטיפול. כל הבעיות חוזרות אלינו. אנחנו מקבלים אנשים צעירים ומבוגרים עם צווים, ואנשים שעברו את כל הבדיקות והאבחנות, ובית המשפט קבע שהם צריכים לקבל את הטיפול, לא בבית-סהר, והם מוחזרים לבית-סהר, ופה יכולה להיות רק מסגרת משמעתית ומשתדלים למנוע הכנסת סמים.

ד. זכין : ז"א, אתם מקבלים אנשים, שקיבלו צו לטיפול גמילה במוסדות של משרד הבריאות, והם לא מועברים לשם. למה אתם מקבלים אותם?

גב' פניז'ל : כי יש גם צו מאסר וכתוב שתוך תקופת מאסר צריך לתת להם את הטיפול. אנחנו מבצעים את המאסר, ואנו אלה המדרבנים, מתלוננים ופונים, וזאת עבודה רבה, שאין לה שום פתרון, לצערי. הודיעו לי שיש צו על תנאי.

האסירים מקבלים מאסר במסרה שיקבלו טיפול, אנחנו פונים ובית החולים מסרב לקבל והם נשארים בבית-הסהר. זאת קבוצה שיש לה השפעה. לא רק שהיא לא מקבלת את הטיפול, אלא יש לה השפעה על אחרים.

בתי-משפט מודעים למצב, ולכן אם הם כבר מוציאים צו, זה כבר אחרי הרבה לבטים, אבל הם מודעים למיגבלות ובכל זאת גם לגבי המעשים זה לא מבוצע. כשאנחנו כבר מצליחים להעביר מישהו, הרי אם הוא מעורר בעיות - מיד מחזירים אותו לבית-סהר עם פתק "איננו ניתן לטיפול". שופט מחוזי נמצא בוועדה ופרקליט המחוז והם הממונים על כך.

ב.צ.קשת : את יודעת מה אחוז אלה הנגמלים לאחר טיפול? 6%.

גב' פניז'ל : זה יחסי. ידוע לנו שיש מעט מאוד פסיכיאטרים שקבלו את החוק הזה גם מבחינה מקצועית שהדבר ניתן לפחות לנסיון לעזור לאנשים. יש כאלה שלא מאמינים בכלל שטיפול כזה יכל לעזור. אבל, יש פסיכיאטר שמתיחס אחרת לזה, הוא לא מחזיר אסירים, הוא מדווח לנו אם הוא מצליח בזה או לא.

שרות בתי-סהר לוחם בענין זה, ואנחנו רואים את הבעיות. כמובן, שאלה מנצלים כל מי ומה שאפשר כדי להבריח סמים לבית-סהר.

בעית המפגרים: לפני כמה זמן יצא חוק ויש ועדת איבחון, אבל אין להם כלים פסיכולוגיים. הם רוצים שאנו נעשה את העבודה. אין מוסדות. לאנשים האלה, בדרך כלל, למבוגרים יש יותר פתרון, אבל הצעירים הם אוביקט להתקפות ולמעשים שלא יעשו. כשאנו לוקחים בחשבון את התנאים הפיזיים ואת הצפיפות, ברור שלא צריך להיות מצב כזה וגם אנו מבקרים את זה.

כעובדת ותיקה בשרות בתי-סהר, הנסיון הוא שבכל תקופה עולה השאלה האם לרכז פסיכופטים או לפזר אותם. מסתבר, שהם בינם לבין עצמם אינם יכולים לחיות. כלם מסוכסכים. להעביר אותם לחברה אחרת - הם יגרמו נזק לאחרים. זה ענין של תקציב ושל מיתקנים ושל סדר. צריך אפשרויות פיזיות וגם פרסונליות. מנסים. גם אני, כשאני נכנסת לשאטה, הרגשתי לא הכי טובה. אבל, השאלה מה אנו יכולים לעשות. לא שכחנו את הנושא. מעבירים חלק לבית-סהר אחר ואז הבעיה עוברת לאותו בית-סהר. אבל, לוא באמת היתה מוקדשת יותר תשומת-לב ואפשרות לטיפול בנרקומנים, כל זה היה שונה. אתמול היה לנו מקרה שאיש אינו משתחרר מבית-סהר היותו אין מוסד שאפשר יהיה להעביר אותו לשם. האם אנו צריכים להחזיק אותו עוד תקופה? עוד שלישי? התקופה נגמרת.

היות ואנו מקבלים חברה כל כך מרוכזת מכל הסוגים, הבעיות לא נעלמות מעינינו, אבל השאלה עד כמה אנו יכולים לפתור בעיות. אנחנו מדרבנים גם משרדים אחרים.

ד"ר סילפן : מאחר והיתי משוכנע שהרכב האורגניזטורי מובן, לא ציינתי את הדברים. המצב הוא, שברמלה פועל מרכז בריאות הנפש, המוחזק באגף מיוחד, המסוגל לקבל 50 חולים במסגרת המחלקה הזאת. הצוות מרכב מ-2 פסיכיאטרים, 2 פסיכולוגים, עובדת סוציאלית ועוד עובדים אחרים ומטפלים אחרים. המקום הזה, היום, מאכלס אך ורק אנשים הסובלים ממחלות-נפש. כאשר אמרתי שקימת בעית ההגדרה של פסיכופט, הכוונה היא שיש בעיות סביב זה. לכל שאלה תאורטית יש השלכות מעשיות. רוב המקרים של נרקומנים מגיעים אלינו.

הבעיות המעסיקות אותי היום הן אלה: יש בישראל חוק שפיות-דעת, הקובע שאם אדם יודע להבדיל בין אסור ומותר - מקומו בבית-סהר. אם הוא לא יודע להבדיל, אז מקומו בבית חולים. לפי ההגדרה הזאת, רוב חולי הנפש מגיעים לבית-סהר, כי האיש הזה יודע שאסור לו לגנוב ואסור לו לרצוח וכו', ואז הוא לא מגיע לבית-חולים על אי-שפיות דעת, אלא לבית-סהר.

מצב זה קובע את טיב העבודות. 25%-30% של אותם אנשים שנכנסו בשנת 71 לתחנת המיון, הם היו פסיכופטים, ועכשו לוקחים בחשבון את הכמות הגדולה הזאת - מתוך 2000 אסירים 25% מוגדרים פסיכופטים וזה אומר משהו.

אנחנו היום במחלקה מרכזים את האנשים שעקב התרעות נפשיות עמוקות מפריעים את מהלך הסדר של בית-סהר. בכל בית חולים לחולי נפש בעולם, הם מחולקים למחלקות, וכאשר אנחנו צריכים לקבוע איזה אנשים אנו מקבלים, אנחנו מקבלים קדם כאלה המפריעים לאחזקת יתר האסירים.

תהליך האיבחון הוא פשוט, אבל אינני יודע אם הוא עונה על כל הבעיות. האסירים מגיעים אלינו עם 18 איבחונים והסתמכויות. כאשר אין אמצעי שיפול, אז צריכים הסתמכות נוספת. היום יש לנו אבחנה משלנו ואבחנה קודמת, כי כל אחד מגיע משרות המבחן עם אבחנה קודמת. השאלה המעוררת תמיד היא מה לעשות. כאשר אני שואל את עצמי מה לעשות, אני מגיע חזרה לתאוריה, כי ניסויים על אנשים אני לא מוכן לעשות. אני צריך לדעת מה אני רוצה ומה אני יכול ומה אפשר לעשות.

חולי-נפש הנמצאים אצלנו, זו לא בעיה - אנחנו פועלים במתכונת של בית-חולים רגיל, למרות שחולה-נפש לא צריך להיות בבית-סוהר. אבל, המציאות היא כזאת ואנו פועלים כמו כל יחידה פסיכיאטרית המאשפזת כל מקרה חריף ולא יכולים להחזיק 200 איש כשיש מקום ל-50. ה-200 מגיעים אלינו ברוטציה, פעם בחדשיים, פעם ב-6 חדשים או 3 חדשים, ומקבל עוד פעם את התרופות ומחזירים אותם עוד פעם לבית-סהר ומשתדלים לתת להם שם את התרופות.

זה עונה על השאלה שחולי-נפש מחזיקים בבית-חולים רק לתקופה הקשה, ואת המשך הטיפול הוא מקבל מחוץ למקום. רק כאשר יש צורך בהתערבות חריפה אז באים המוסדות לטיפול.

עד לפני שנתיים, הצוות של המחלקה היה מאד מאד מצומצם. היו לנו בסך הכל 10 תקנים. היום יש לנו 40 תקנים. הצענו לבנות את המבנה כך שיש לנו 4 אחיות-קשר שתפקידן הוא מעקב. הבעיה של אחיות בארץ, מוכרת. קשה למצוא אחיות שתהינה מוכנות לקבל על עצמן את תפקיד המעקב. היום, אנו מזמינים אנשים אלינו, יש לנו 140 בדיקות בכל חודש, ואלה אנשים שהיו בטיפול והם מוזמנים לביקורת ובודקים איזה תרופות הם מקבלים, ואחר כך מחזירים אותם לבתי-סהר אחרים.

סוג שני של אנשים - וזאת תשובה לשאלתו של ח"כ י. בארי - אנו עוסקים בענין הדחף אצל האסיר. אנחנו מנסים ללמוד כיצד להביא את האדם שישתלט על הדחף. אנחנו הנהגנו טראפיה נפשית, הן אינדיבידואלית והן קבוצתית. 12 טראפויטים עובדים עם אסירים אלה, וזו מקיף 50 אנשים הנמצאים אצלנו בטיפול בגלל הבעיות של דחפים.

השאלה היא שוב כח-אדם. זה דורש התמחות רצינית. אנחנו לא עובדים במתכונת של בית חולים וזאת עבודה אחראית הדורשת הרבה פיקוח, אחריות והתלבשות. יש תוצאות של ריפוי עברניים. המטרה היא שהם יהיו מסוגלים להשתלט על הדחפים שלהם ולא יהיו סכנה לציבור. יש לנו 5 אנשים שעברו טיפול ויצאו גם לחופשה. הם היו 6-7 חדשים בחוץ ולא קרה שום דבר, ויכלו לקיים יחסים נורמליים עם אנשים. אני חושב, שהתרומה הכי גדולה שלנו היא בכך. אין דרכים מוכרות ומקובלות בנושא זה. אנחנו נמצאים בעבודת מחץ על מנת למצוא את השיטות והדרכים. אני חושב, שאנחנו יכולים. בית-סהר אינו יכול לעזור לזה, ואנחנו צריכים למצוא לעצמנו את הדרכים. נדמה לי, שכאן היתה הצלחה הכי גדולה בתחום זה.

יש בערך חמשים אנשים הנמצאים בטיפול. האמן לי, זה דורש הרבה שעות עבודה, אלפי שעות עבודה. אנחנו הגענו למסקנה, שיש בערך שתי קבוצות גדולות של אנשים המסוגלים לקבל טיפול; קבוצה ראשונה היא של אנשים המבצעים עבירות בגלל הפרעות נפשיות, הקבוצה השנייה הם אלה המבצעים את העבירות נגד גופו של האדם.

יש לנו הרגשה, שאנו עומדים במצב שנוכל לאמר מה צורת הטיפול ולפזר את הטיפול הזה ביתר בתי-הסהר. נדמה לי, שמצאנו טכניקה לכך, ועבדנו לא פחות משלש שנים כדי למצוא את השיטה הזאת. כאשר מישהו גונב - גונב. אבל, אם מישהו מחבל באנשים ומפתה ילדים וילדות - זה חמור. אני מרגיש, שזה אחד התפקידים שלנו, למצוא תשובות לגבי מקרים אלה.

פסיכיאטריה זה לא דבר מוגדר, ופעמים רבות לא יודעים מה לדרוש מהפסיכיאטר. צריך להוריד את הציפיות ממקצועות מסוימים, כי לאנשים שלמדו מקצועות מסוימים יש כלים מאד מוגדרים ומעבר לזה אף אחד אינו יכול לתת. זאת תהיה איליה אם יחשבו, שהפסיכיאטר יכול לפתור בעיות שהחברה לא יכולה לפתור.

ברקומנים: הגענו למסקנה, שבגלל החשיבות הציבורית של בעיית הסמים, אנו נתרום משהו למאמצים העל-משרדיים. אצלנו יש קבוצה גדולה של ברקומנים. חלק ניתן לטיפול וחלק אינו ניתן לטיפול. אתם חקקתם חוק מס. 45. אני שואל אתם חושבים ש-23 מסות במדינת ישראל, כאשר מקבלים אנשים לשבועיים וחצי, זה פתרון הבעיה? אני יודע שהוועדה המחזירה לנו את האנשים, לרוב היא כותבת שהאדם נגמל. מה זה נקרא נגמל? כשהוא בתוך מסגרת בית-חולים הוא לא לקח סמים - הוא קיבל תרופות. ארץ מבחינה פיזית פשוט לא היה סם אז מופיעים סימני גמילה והוא עובר את הקריזה שלו. אחרי זה, או שהוא מקבל או לא. הבעיה היא, באיזה מדה יש לו כח לעמוד בפיתוי ולעמוד מול החברים שלו ולהתערות בחברה חדשה.

הבעיה היא למצוא דרכים המאפשרות לאדם חזרה נפשית, שינוי סטרקטורה נפשית, שיעמוד מול התסכולים שבהם הגא' חי ולא יצטרך לגעת בסם ולא באלכוהול, אבל, זאת עבודה שלא יודעים אותה.

התחיל להתנהל עכשו פרויקט קהילתי בעכו, יפו, ירושלים ובבאר-שבע. מנסים באמצעים קהילתיים ובתמיכת הציבור, לפתור את הבעיה.

26 מסות בבית-חולים אינן פותרות לנו את

הבעיה. הגענו למסקנה, שנעשה את הסלקציה הראשונה בבית הסוהר לאנשים שיהיו מסוגלים לטיפול פסיכיאטרי. יש רק אנשים מסוימים המסוגלים לזה. זה ענין של נתונים, קונסטלציה חברתית ונתונים אישיים. כל אחד יכול. הקלטנו צוות ועשינו את הסלקציה הזאת

בשביל משרד הבריאות. הסלקציה היא של אותם נרקומנים, מי הם היכולים אחר כך להנות מטיפול נפשי לגבי ההתמכרות, כי ההתמכרות גורמת לפשיעה. מבחינה נפשית אנו יכולים להקטין חלק של הפשעים, אמנם חלק צנוע, אבל יכולים.

מפגרים: אני נמצא בבית סוהר כבר די הרבה שנים, ואני תמיד מרגיש את הפער בין חקיקת החוק ובין הביצוע. ברגע שמחוקקים את החוק, "מתלבשים" על החוק בלי שיהיו כלים לבצע את החוק. לי זה גורם צער ושיבושים בעבודה. כאשר החוק לטיפול בנרקומנים הוכנס, היינו עסוקים כל כך הרבה בבעיות אדמיניסטרטיביות כדי להכניס את זה לתלם. עכשו יש חוק לגבי מפגרים ואין כלים לביצוע. אנחנו מוצפים בבקשות להכניס אנשים מפגרים, אבל אין לנו כלים לזה ולא תקנים לזה.

אני חושב, שזה מאד טובי קטיבי לעבוד בצוות פסיכיאטרי בבית-סוהר, זה לא עבודה אטרקטיבית. אם מישהו צריך לבחור בין עבודה בבית חולים תל-השומר ובין עבודה בכלא רמלה, צריך שיהיו לו סבות. ולכן, איננו מוצאים כל כך הרבה כח אדם שירצה לעבוד אצלנו.

צריכים לדאוג להקטנת הפער בין אטרקטיביות של בית חולים כללי או מחלקה פסיכיאטרית בבית-סוהר.

יש פסיכיאטריה לאומית. כל מה שאנו עושים שייך למדינת ישראל, והפערים האלה לא רק בתחום הזה אלא גם בתחומים אחרים, והגיע הזמן לעשות צעדים. יש לנו בעיות בכח אדם. אם אחות מוכנה לבוא, אז זה לבאר-יעקב ולנס-ציונה. יש לי 22 תקנים של אחיות ויש לי רק 7 אחיות. יש לי 3 תקנים של דופאים ואת השלישי אני לא יכל להשיג, כי אני לא יכל לתת מה שנותן מנהל מחלקה בבית חולים רמב"ם ובבית חולים תל-השומר. אני לא יכל להתחרוג עם התנאים של קופ"ח.

קונצפציה כללית לגבי עבריות: הגיע הזמן שתהיה רשות המטפלת בעבריות מכל האספקטים. מה שאנו עושים זה באפן כללי. יש עקרונות לטיפול וצריכים למצוא את המסגרת המתאימה לענין זה. אנחנו חלק ממערכת חשובה ויש לנו כחגת במדינה, צריכים רק לאפשר את הקמת המסגרת.

מר שביט : יו"ר ועדת המשנה שאל על הדעות השונות בין העובדים הסוציאליים בבאר-שבע ובכלא שטה. אני רק יכל לחזק את דברי נציב בתי-הסוהר. נכון שיש אסירים שהם מועדים לחזור. אם אסיר מבאר-שבע עובר עוד פעם עבירה, סיכוייו לחזור לכלא באר-שבע הם 1 ל-4. אבל, אסיר המסתחרר מכלא שטה, סיכוייו לחזור שוב לשטה הם גדולים מאד. לכן, העובדים הסוציאליים בכלא שטה אינם רואים מידגם מיצג אלא מצב מיוחד והוא מדכא. לכן, לפעמים לא רואים פירות, כי זה שהסתחרר לפני חצי שנה נמצא שם עוד פעם. אבל, האופטימום קיים.

כמה מלים על הרצידיפיסיסטים: יש תמונה קודרת, אבל היא לא כל כך קודרת. מקובל לחשוב שאנשים אלה חוזרים שוב ושוב למעגל הפשיעה, אבל זה לא נכון. אם אנחנו לוקחים את האנשים שהגיעו לבתי-סוהר ב-25 השנים האחרונות, ואם היו תמיד חוזרים, אז ההשפעה היתה כזאת, שהאוכלוסיה היתה מגיעה למעל ל-100,000 איש בבתי-סוהר, וזה לא המצב. המצב הוא שהאוכלוסיה בבתי-סוהר היא פחות או יותר סטטית בכמותה. אנחנו מתיחסים לפרקי-זמן. אנשים יוצאים מהמעגל. גם הפסיכופטים משום מה כשהם מגיעים לגיל 40, רובם יוצאים משמעגל הפשיעה.

השאלה של שיקום היא לא להבטיח שלא יהיה אף עברין נוסף. אין כלים לזה. השאלה לגבי שיקום ומניעת חזרה לבית-סוהר, היא באיזה מדה ניתן לקצר את התקופה המביאה אותו למצב שלא יחזור לפשיעה. בקופו של דבר רובם יוצאים. נשאר קבוצה קטנה של עבריינים מקצועיים.

הרוב יוצאים באיזה שהוא זמן. אבל, אם הוא יוצא בגיל ארבעים
בערך, זה נזק רב יותר לציבור, וצריך לדאוג להקטין את תקופת הזמן
הזאת.

היו"ר י. ארידור : נראה לי, שבאחת הישיבות הקרובות בדון
במסקנות ואולי גם נניח שיותר הלוקחת בחשבון
את הדברים שהושמעו היום.

אני חושב שאני יכול על דעת הוועדה לציין את
עבודתם המסורה של נציגי בתי-הספר וחברי עוזריו ויתר העובדים
בבתי-הספר בתחום קשה-פעולה ובתחום שבו הם אינם נהנים ממירב
האפשרויות העומדות לרשותם, ולפיכך צריכים עוד יותר לציין בסיפוק
את עבודתם.

היתי מבקש, להעביר באמצעות נציגי בתי הספר
את דעתנו זאת. תודה רבה לכם.

הישיבה נבעלה בשעה 11.00
